YA’KÛB BİN İBRÂHİM

Fıkıh ve hadîs âlimlerinin büyüklerinden. İsmi, Ya’kûb bin İbrâhim el-Berzebînî el-Bağdâdî olup, künyesi Ebû Ali’dir. Hanbelî mezhebi âlimlerindendir. Bağdad’a beş fersah mesafede bulunan Berzebîn köyünde, 409 (m. 1018) senesinde doğdu. 486 (m. 1093)’de Şevval ayının 22. Salı günü vefât etti. Cenâze namazını Câmi-i Kasr’da, büyük oğlu kıldırdı. Cenâzesinde, talebelerinden, sultanın yakınlarından, yüksek mevki ve makam sahiblerinden, din ve dünyâ erbâbından meydana gelen çok kalabalık bir cemâat hazır bulundu. Fîl kabristanında Gulâm Ebû Bekr Hallâl’ın yanına defnolundu.

Ya’kûb bin İbrâhim hazretleri, küçük yaşta ilim tahsiline başladı. Babasından bir miktar ders gördü. 430 senesinden sonra Bağdad’a geldi Hadîs ilmini Ebû İshâk el-Bermetcî’den, fıkıh ilmini Kâdı Ebû Ya’lâ Muhammed bin Hüseyn el-Ferrâ’dan öğrendi. Bilhassa fıkıh ilminde çok yükseldi. Hocasının sağlığında talebelere ders okutacak hâle geldi. Câmi-i Kasr’da ders öğretirdi. Şerîf Ebû Ca’fer ed-Dâmgânî, 53 yaşında bulunduğu hâlde, bunun derslerine devam ederdi. Ebû Abdullah el-Hallâl, Ebû Nasr el-Gâzî, Muhammed bin Abdülvâhid ed-Dekkak ve başka bir çok zâtlar derslerine devam edip, sohbetlerinden istifâde etmişlerdir.

Kâdı Ya’kûb bin İbrâhim (radıyallahü anh) uzun seneler Bâb-ül-Ezc’de kadılık yaptı. 472 (m. 1079) senesinde kadılıktan ayrıldı. 478’de tekrar aynı vazîfeye geldi ve vefâtına kadar bu vazîfede kaldı.

İbn-i Ukayl diyor ki, “Ya’kûb bin İbrâhim’in (radıyallahü anh) zamanında kadılık hükümlerini ve şartlarını ondan daha iyi bilen, bu husûsta ondan daha hassas olan birini işitmedim. Kâdılık hükümlerine uygun karar vermekte ve bunların tatbikinde, onun zamanında, onun kadar heybetli ve gayretli biri yoktu. Verdiği hükümlerde ve görüşlerinde isâbetli olmakla, onun kadılığının, Eshâb-ı Kirâmdan Amr İbni As ve Mugire bin Şu’be’nin (r.anhüm) kadılıklarına benzediği söylenir.

Tefsîr, kırâat gibi Kur’ân ilimlerinde; hadîs, fıkıh ve diğer ilimlerde ve hitâbette çok kuvvetli idi. Bağdad’da Hanbelî âlimlerinden bir çoğuna hocalık etmiştir. Her hâlinde istikâmet sahibi olup, bütün işleri güzel idi. Kime ders okutsaydı o kimse mutlaka âlim ve fakîh olurdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-13, sh. 239

2) Esmâ-ül-müellifîn cild-2, sh. 544

3) El-A’lâm cild-8, sh. 194

4) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 245

5) Tabakât-ı Hanâbile (Zeyli) cild-1, sh. 73

6) İzâh-ül-meknûn cild-1, sh. 299